

articles reported on the archaeological, paleontological, biospeleological, geological, hydrogeological, meteorological and other distinct studies conducted in our caves and pits. Collecting and storing information, texts, drawings and photos relating to speleological explorations is also an important task of the journal. A lot of texts were written about the development of the spelological equipment, especially about the old caving ladder and winch techniques of exploring and about the new single rope technique with a static rope.

A lot of space in the journal was dedicated to the education. There were reports on the schools, courses and seminars that had been held, as well as the reports on the acquiring of the speleological titles of cavers and instructors of speleology. There were texts about rescuing injured people from caves and pits, reports from different speleological conferences, articles that discussed ways of protecting caves and pits. A lot was written about tourist caves in Croatia and other countries. Regular sections of the journal were the reviews of Croatian and foreign speleological

literature and the biographies of individuals that played important roles in the development of Croatian speleology.

With everything that was published in it, this journal is a big contribution to the development of Croatian speleology as it includes all important speleological events that occurred during those 60 years, as well as before that period.

During this 60-year period, 42 issues of the journal were published. They included 1593 texts by 236 authors, 457 cave surveys and another 10 big cave surveys included in the appendices. The design of the cover was changed eight times. First issue with a coloured cover was published in 1976.

There were six editors-in-chief. The first one was Slavko Marjanac (1953 – 1957), then Srećko Božičević (1959 – 1976), Dubravka Holjevac-Lepan (1977 – 1980), Branko Jalžić (1984 – 1987) and Mladen Kuhta (1989 – 2006). The latest editor-in-chief is Vlado Božić (2006 – present).

Željko Poljak has been contributing to the journal the longest. He has been an associate from 1959 to the present day. At first he was a technical editor, and later he became a proofreader. Actual technical editor from 2002. is Alan Čaplar.

The regularity of publishing was a reflection of the financial situation of the Department. There were longer and shorter pauses between the issues. The longest one lasted five years. To compensate for that pause, several issues were published in a same year, for example, there were three issues in 1975.

Already in '50s the Department started exchanging the »Speleolog« journal for various publications issued by different Croatian and foreign societies. Through those years of exchange, »Speleolog« was sent to individuals and to speleological societies from more than 50 countries. Thanks to that exchange, the Department's library now includes publications from 42 countries, written in about 30 languages. There are more than 6000 single issues of 334 journals, 250 books and other 400 publications in the library.

Editorial staff

ISTRAŽIVANJA

Ekspedicija Lukina jama – sifon 2013

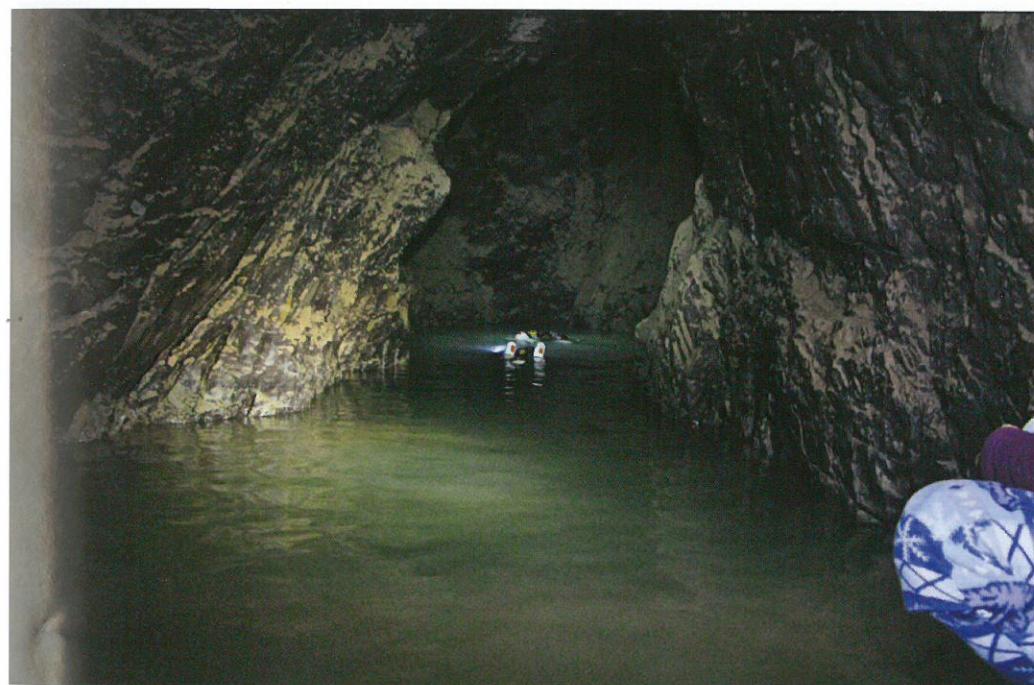
Tamara Mihoci, Tvrtko Dražina, Petra Kovač Konrad, Lana Đud

Od 2. do 25. kolovoza 2013. održana je ekspedicija *Lukina jama – sifon 2013.*, jedna od najzahtjevnijih u svijetu. Organizirana je radi istraživanja i topografskog snimanja sifona na dnu jame, fotografiranja i snimanja prostora, fotografiranja podzemnih životinja te prikupljanja geoloških i bioloških uzoraka.

Organizator je bio Speleološki klub Željezničar, a suorganizatori udruga Breganja, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Zagrebački speleološki

savez, Hrvatsko biospeleološko društvo, Hrvatski speleološki savez, Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza i Istarski speleološki savez. Pokrovitelj ekspedicije bio je predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, a supokrovitelj gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. Organizacija i priprema započela je početkom 2012. Voditelj je bio Branko Jalžić.

Bazni logor bio je smješten u Velikom Lomu na sjevernom Velebitu, nedaleko od ulaza u

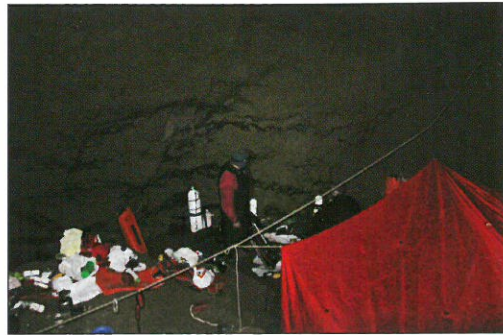

Speleorionoci na kraju podzemnog jezera spremaju se zaroniti

Speleoronioci Vedran Jalžić i Petra Kovač Konrad

sustav Lukina jama – Trojama. Ekspediciji su prethodile brojne pripreme speleološkog objekta za sigurno spuštanje speleologa te radi opremanja bivaka za boravak u podzemlju i postavljanja telefonske žice. Prva akcija održana je od 14. do 19. kolovoza 2012., a nakon toga su uslijedile još dvije, čime je 2012. Lukina jama opremljena do –780 m, a transportiran je i velik dio opreme i hrane. Jama je bila postavljena kroz Trojama jer se na ulaznoj vertikali u Lukinoj jami nalazio ledeni čep koji je onemogućavao silazak tim putem. Lukina jama i Trojama spajaju se na

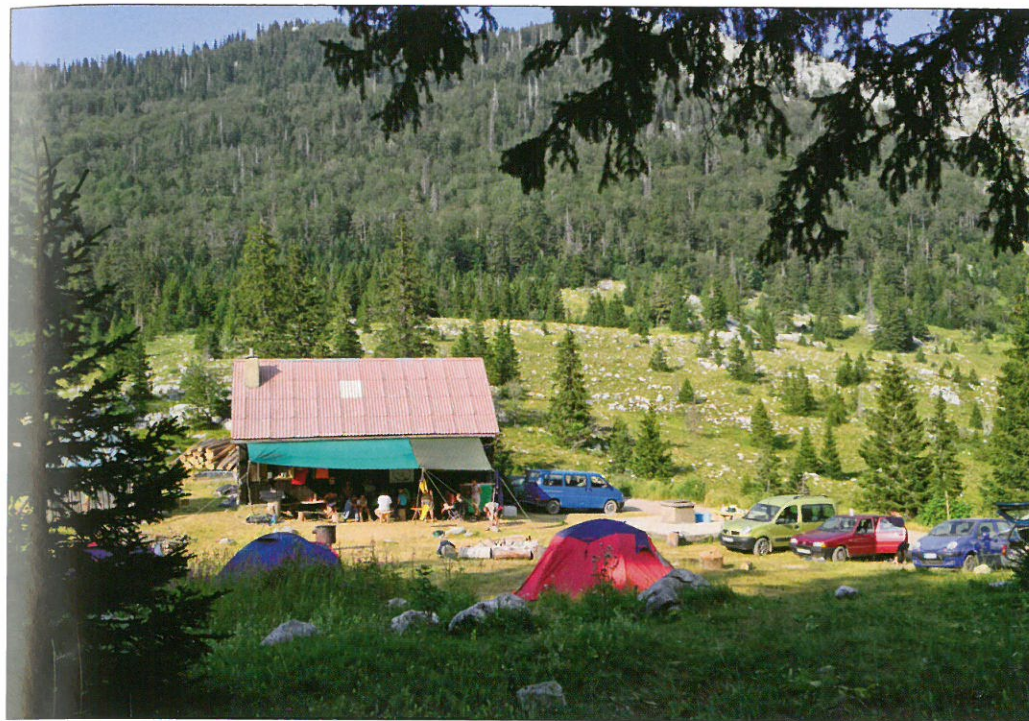

Bivak na dnu Lukine jame

približno –580 m. U srpnju 2013. nastavljene su pripreme, i to u šest izlazaka na teren, čime je Lukina jama postavljena do dna, a dopremljena je većina opreme i hrane. Prvi dio ekspedicije bio je transport ronilačke opreme na dno Lukine jame (–1370 m), transport hrane, bivaka, vreća za spavanje i ostale opreme te sređivanje bivaka za privremeni život u podzemlju. Telefonska žica bila je provučena kroz cijelu jamu te od ulaza do logora u Velikom Lomu. Speleofoni su bili postavljeni u baznom logoru, na ulazu u Trojama, na bivcima na –320 m, –780 m i –980 m te na

Bivak na –980 m

Bazni logor u Lomskoj dulibi

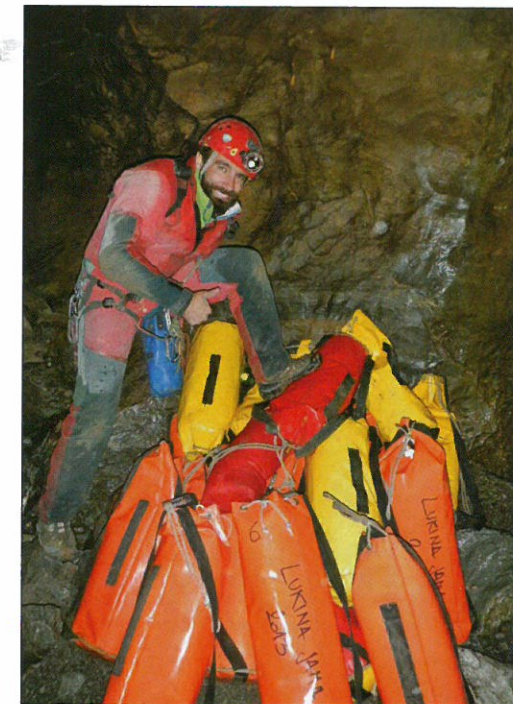
dnu jame. Tako je omogućena komunikacija sa speleolozima u jami te bolja organizacija svih aktivnosti.

Nakon završetka ekspedicije tri puta se izlazilo na teren radi rasporemanja i iznošenja opreme, hrane i smeća iz jame. Posljednjom akcijom, od 25. do 27. listopada 2013., Lukina jama je do kraja rasporemljena i sva je oprema izvučena.

Tijekom cijele ekspedicije prošlo je kroz logor 125 osoba koje su pomogle u ostvarenju cilja bilo svojom pomoći u jami, bilo sudjelovanjem u

Speleologinja na ulazu u Trojama

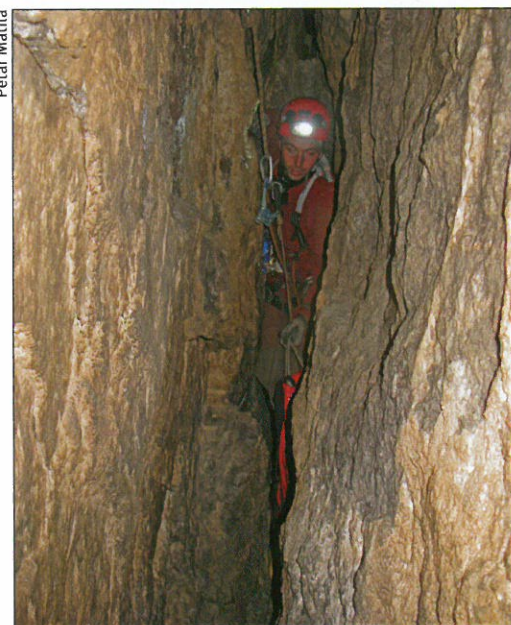

Dio transpornih vreća na dnu

brojnim logističkim i logorskim aktivnostima. Od tih 125 osoba čak je 91 ušla u jamu. Zanimljiv je i podatak da je do dna Lukine jame došlo čak 46 speleologa. Ulazak u jamu omogućen je svim speleolozima koji su došli na logor i željeli ući u jamu, bez obzira na iskustvo. Ekipe su organizirane spontano i prema dogovoru sa samim sudionicima. U ekspediciji su sudjelovali članovi 21 hrvatske speleološke organizacije te članovi 10 stranih speleoloških organizacija (dvije iz Meksika, tri iz Italije, dvije iz Ukrajine te po jedna iz Slovenije, Srbije i Poljske).

Hrvatska speleološka društva koja su sudjelovala u istraživanju

1. Speleološki odsjek HPD-a Željezničar
2. Breganja
3. Hrvatsko biospeleološko društvo
4. Speleološki klub Željezničar
5. Speleološki odsjek Liburnija, PD Paklenica
6. Speleološko alpinistički klub Ekstrem
7. Speleološka udruga Estavela
8. Speleološki klub Ozren Lukić
9. Speleološka udruga Spelunka
10. Speleološko društvo Čičarija
11. Speleološki odsjek HPD-a Mosor
12. Speleološko društvo Špiljar

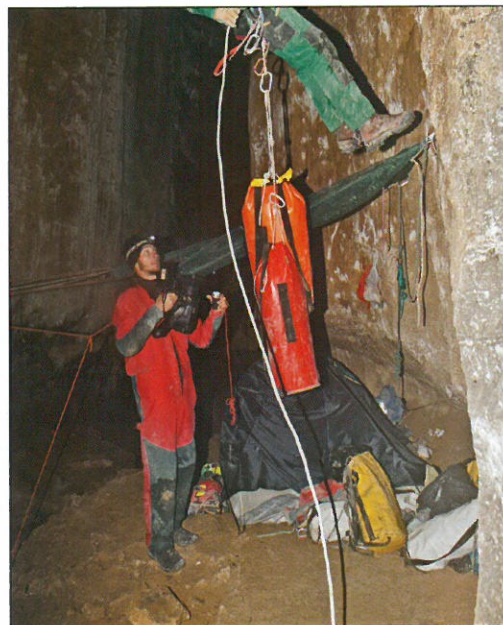
Speleolog u meandru

Petar Matija

13. Speleološki odsjek PDS-a Velebit
14. Speleološka udruga Pula
15. DIK Freatik (Društvo za istraživanje krša - Freatik)
16. Speleološko društvo Istra, Pazin
17. DDISKF (Dinaridi - Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena)
18. Speleološki odsjek HPK-a Sv. Mihovil
19. Speleološko društvo Karlovac
20. Speleološki klub Samobor
21. Speleološko društvo Đula Medvedica
22. Speleološki odsjek Dubovac

Strana speleološka društva koja su sudjelovala u istraživanju

1. ASAK (Akademski speleološko-alpinistički klub), Beograd, Srbija
2. SMES (Mexican society of underground explorations), Meksiko
3. CEM (Circulo espeleologico del Mayab, A.C.), Meksiko
4. CGEB (Commissione Grotte Eugenio Boegan), Trst, Italija
5. GSSG (Gruppo Speleologico San Giusto), Trst, Italija
6. C.A.T. (Club Alpinistico Triestino), Trst, Italija

Transport opreme i snimanje video-kamerom

Damir Pavelić

Penjanje prema izlazu

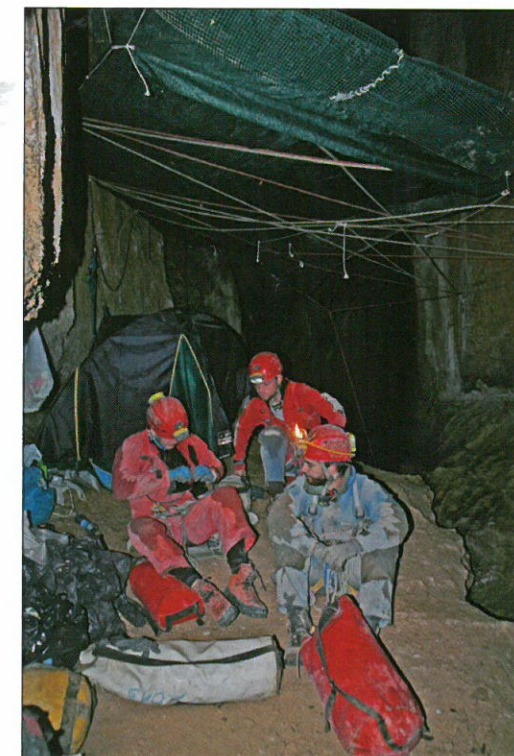
Niels Spiegeleberg

7. SK Podillja, Ternopil, Ukrajina
8. SK Kristall, Chortkiv, Ukrajina
9. KS Aven, Aven, Poljska
10. Jamarski klub Željezničar, Ljubljana, Slovenija

Rezultati

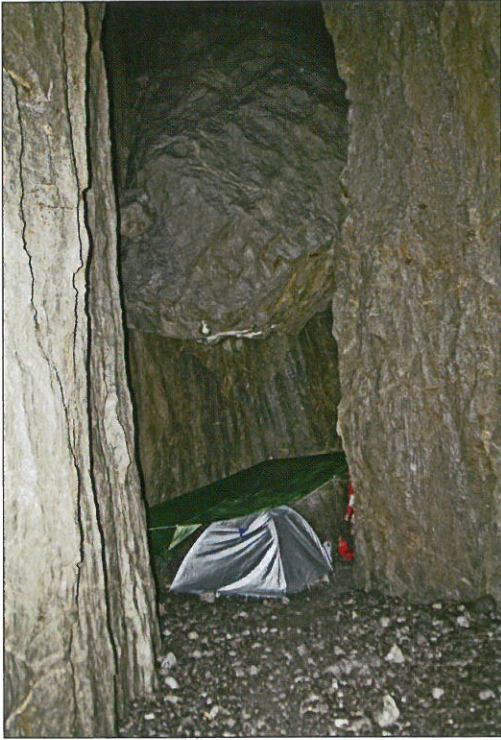
Ekspedicijom u Lukinu jamu 2013. godine uspješno su ostvareni svi ciljevi koje su organizatori u početku postavili. U sifonu na dnu Lukine jame ronili su Vedran Jalžić i Petra Kovač Konrad uz tehničku pomoć Branka Jalžića i Alena Kirina. Obavljena su 4 urona u sifonu na dnu jame i time je jama produbljena za 20 m. Trenutna dubina jamskog sustava Lukina jama - Trojama iznosi -1431 m, čime se ovaj jamski sustav popeo na 14. mjesto najdubljih jama svijeta. Napravljen je detaljan topografski nacrt, a sifon je i fotografiran te snimljen kamerom.

Skupljen je i vrijedan biološki materijal. Fauna je skupljana kroz cijelu jamu, s naglaskom na bivku na -980 m, samom dnu i u sifonu. Dva tima biospeleologa boravila su tri do četiri dana na bivku na -980 m te jedan tim biospeleologa na dnu. Sakupili su, fotografirali i snimili

Prvi bivak na -320 m

Marcin Fila

Drugi bivak na -780 m

vrijedan biološki materijal. Fauna je pohranjena u zbirci Hrvatskog biospeleološkog društva. Preliminarnim rezultatima biospeleoloških istraživanja utvrđene su ukupno 54 različite svojte. Skupljene su i nove vrste i rodovi za znanost. Utvrđene su dvije nove vrste grinja iz rodova *Rhagidia* i *Nicoletiella* te nova vrsta dvorepaca iz roda *Plusiocampa* (*Stygiocampa*). Zabilježen je novi rod jednakonožnih rakova iz porodice Trichoniscidae i jedna nova vrsta iz roda *Alpioniscus*. Zabilježene su nove vrste skokuna iz rodova *Disparrhopalites* i *Parisotoma*, novi rod skokuna iz porodice *Isotomidae*, novi rod pauka iz porodice *Dysderidae* i novi rod dvokrilaca iz porodice *Chironomidae*. Viđena je nova vrsta strige iz roda *Geophilus*. Ukupno je utvrđeno 7 novih vrsta i 4 nova roda.

Bilo je još zanimljivih nalaza koji predstavljaju najvjerojatnije nove vrste za znanost, ali je za detaljniju analizu potrebno sakupiti dodatan broj odraslih primjeraka oba spola te komparativni materijal. Najznačajniji je nalaz sjevernog dinarskog špiljskog školjkaša (*Congerija jalzici*), koji obitava u sifonu na dnu Lukine jame. Osim što je terciarni relikv i endem Dinarida, on je

Speleolozi se spremaju za ulazak u Trojamu

Depigmentirani pužić

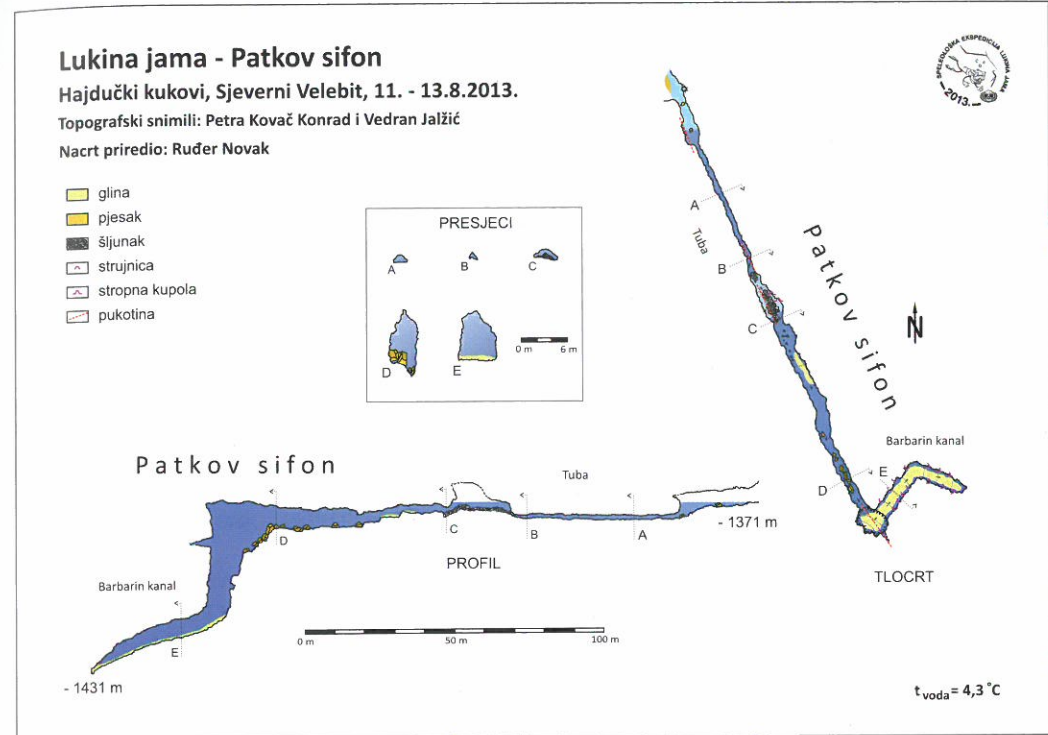
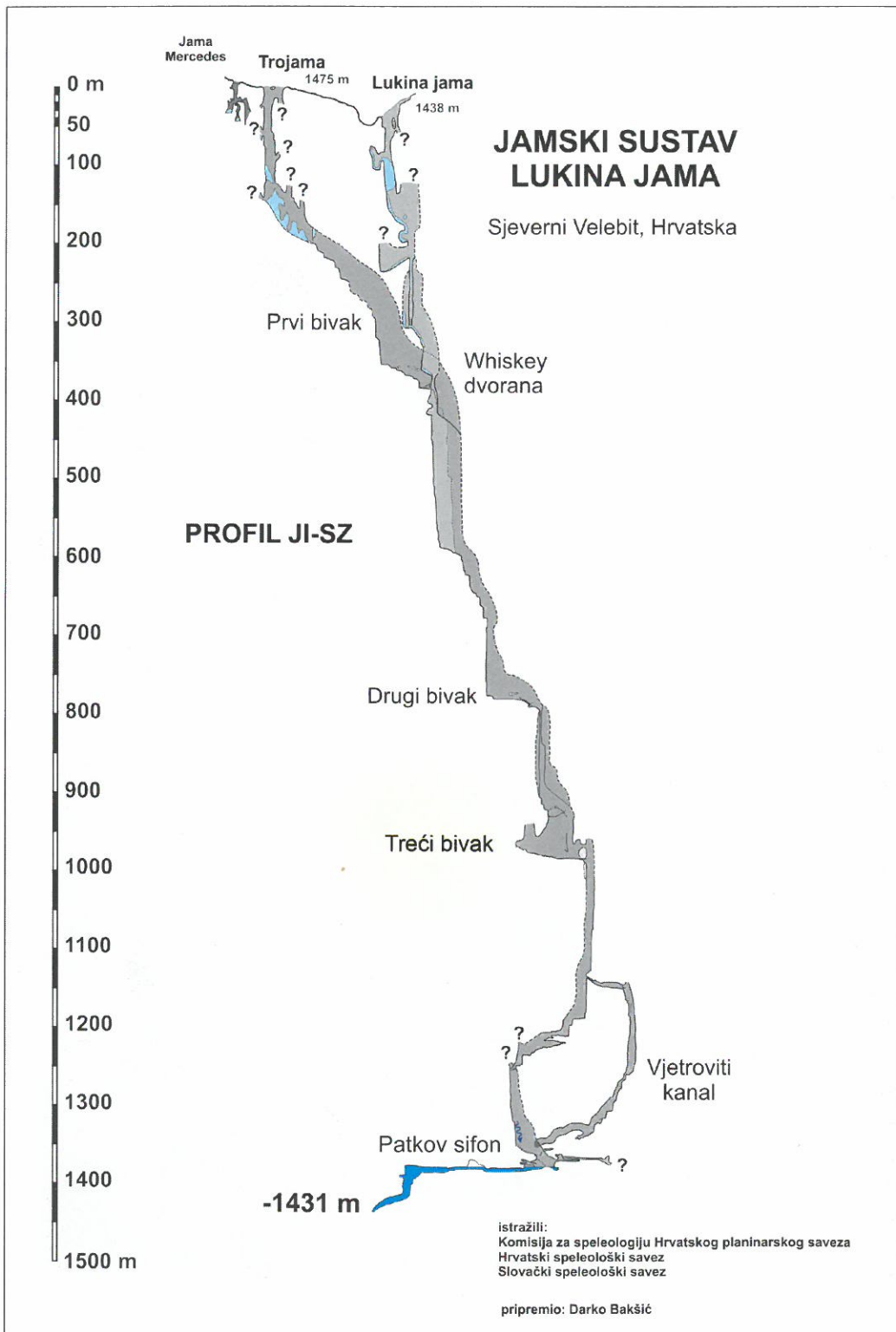
Na temelju uzoraka koje su 2010. godine prikupili istraživači Hrvatskog biospeleološkog društva u Jamskom sustavu Lukina jama – Trojama, 2013. godine opisana je nova vrsta puža za znanost imena *Zospeum tholussum* Weigand 2013. Ime dolazi od latinske riječi *tholus* što znači kupola, a odnosi se na drugi zavoj kućice koja je izrazito kupolastog oblika. Prazne kućice puža (njih ukupno 8) prikupljene su između osamstotog metra dubine i dna jamskog sustava. Jedini živući primjerak skupila je Jana Bedek (Hrvatsko biospeleološko društvo) u dvorani na 980 metara dubine. Pužić veličine kućice 1.41–1.81 mm x 0.93–1.12 mm, potpuno je depigmentiran i slijep, a obitava na blatnom sedimentu. Međunarodni institut za istraživanje vrsta (International Institute for Species Exploration) svrstao je pužića u 10 najzanimljivijih novoo-pisanih vrsta u 2013. godini i to u konkurenciji od oko 18 000 vrsta, koliko ih je znanstveno opisano u 2013. godini. Lana Đud

Živi pužić *Zospeum tholussum*

Literatura:

- Weigand, A. M. 2013: New *Zospeum* species (Gastropoda, Ellobioidea, Carychiidae) from 980 m depth in the Lukina Jama–Trojama cave system (Velebit Mts., Croatia). *Subterranean Biology* 11: 45–53.

Prazna kućica pužića *Zospeum tholussum*

jedini školjkaš na svijetu koji se prilagodio podzemnom načinu života.

Izvađena su dva uzorka pjeskovito-muljevito-glinovitog sedimenta za određivanje teških minerala, jedan s -1370 m dubine, s obale sifona, drugi s police na oko -1215 m. Teški minerali pokazuju ishodišni geološki materijal koji se trošio. Očekuju se različiti rezultati zbog pretpostavke da

materijal na dnu i materijal na policama u vertikalama nije isti te da imaju različito ishodište.

Izvađena su i četiri uzorka sedimenta s dna jame: dva iz sifona u kojem se ronilo, jedan s dna kod sifona (na suhom) i jedan iz drugog sifona. Uzorci su podvrgnuti sedimentološkoj analizi čiji je cilj određivanje uvjeta transporta čestica i njihovog porijekla.

Nova vrsta grinje iz roda Nicoletiella

Lažištupavac *Neobisium svetovidi*

Novi rod skokuna iz porodice isotomidae

Na –1150 m prikupljen je uzorak sigastih konkreција koje su donirane i izložene u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu.

Uzeti su i uzorci vode i leda iz jame. Izvađeno je 11 uzoraka (otprilike na svakih 100 – 150 m dubine) procjedne vode te jedan uzorak vode iz jezera (sifona) na dnu. Uzorci leda izvađeni su s dubine –150 m do –210 m, s četiri različita mjesta. Svi uzorci namijenjeni su za analizu stabilnih izotopa kisika i vodika. Za analizu su preuzeta i dva uzorka vode iz sifona.

Na samom dnu te na 100 i 200 m iznad dna postavljene su trajne sonde (logeri) za stalno

mjerenje razine, temperature i elektrolitičke vodljivosti podzemne vode. Sonde imaju baterije za tri godine, čime bi se u tom razdoblju skupili vrijedni podaci.

Snimljen je bogat filmski i fotografski materijal od ulaza u jamu do samoga dna.

Član ekspedicije I. Radić ispenjao je uz pomoć R. Novaka okno na –980 m i utvrdio da je tu kraj kanala koji je, prema dosadašnjim ekspedicijama, bio velika perspektiva za daljnje napredovanje.

Rezultati analize svih uzoraka još se očekuju.

Organizacijski odbor zahvaljuje svim sudionicima koji su svojim znanjem i vještinama doprinijeli uspješnosti ekspedicije. Ovim putem zahvaljujemo i svim sponzorima koji su nas podržali donacijama u novcu, opremi i hrane. To su bili:

- Hrvatska banka za obnovu i razvitak
- Nacionalni park Sjeverni Velebit
- Intersport International Corp.
- Jama Baredine
- Nacionalni park Krka
- Institut za geološka istraživanja
- Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
- Državni zavod za zaštitu prirode

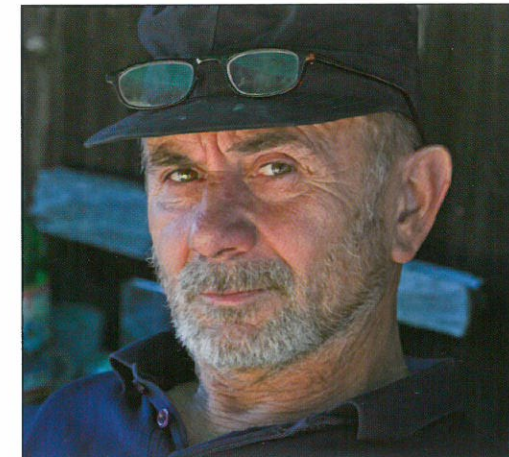

Dio sudionika 2013. u Logoru

Dio organizacijskog odbora Alen Kirin, Tamara Mihoci, Branko Jalžić i Aleksandar Stamenov - Bugi

- Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza
- Speleološki klub Željezničar
- Speleološki odsjek HPD-a Željezničar
- Speleološko – alpinistička udruga Breganja
- Hrvatsko biospeleološko društvo
- Hrvatski speleološki savez
- Istarski speleološki savez
- Hrvatske vode
- Iglu Šport
- Hrvatska gorska služba spašavanja
- Hrvatska gorska služba spašavanja – stanica Zagreb
- Alan Meniga
- Peter Hlavač
- Danijel Zorić
- Robert Bosch d.o.o.
- Sponka d.o.o.
- Konzum d.d.
- Zvečevo d.d.
- OPG Cvitanović
- Cetina Naturalis d.o.o.
- Jamnica d.d.
- Fischer Hrvatska d.o.o.
- PIK Vrbovec d.d.
- Kraš d.d.
- Zvijezda d.d.
- Veletržnice Zagreb
- Dragorlux d.o.o.
- Gmt d.o.o.
- Vidić prijevoz

Branko Jalžić, voditelj ekspedicije

- DVD Krasno
- Sirana Runolist
- Pilana Krasno d.o.o.
- Tomislav Ivanković
- Caffè bar Janje
- Tjestenine Italiana
- Gyps fulvus – I.E.C. za zaštitu bjeloglavih supova i prirode
- Tehnopromet 93 d.o.o.
- 24 sata

(Mihoci i dr., 2013)

Literatura

- Mihoci, T., Čuković, T., Kovač Konrad, P., Jalžić, B., Barudžija, U., Bedek, J., Bilandžija, H., Dražina, T., Pavlek, M., Komerički, A., Lukić, M., Miculinić, K., Ozimec, R. (2013): *Ekspedicija Lukina jama – sifon 2013.* - izvješće, Zagreb, neobjavljeno.

Napomena Uredništva

Na tradicionalnoj Novogodišnjoj sjednici Izvršnog odbora HPS-a, održanoj 23. prosinca 2013. u Domu HPS-a u Zagrebu, dobili su Petra Kovač Konrad i Vedran Jalžić za akciju ronjenja na dnu jamskog sustava Lukina jama – Trojama Nagradu za najveći planinarski uspjeh u 2013. godini. Čestitamo!

Crstice jednog biospeleologa

Nedjelja, kasno popodne. Tamne sjene su se nadvile nad Lomskom Dulibom, a sa sjenama došla je i hladnoća. Iako je kolovoz, temperatura se brzo spušta i svi tražimo komad robe više. Vade se kape, rukavice i šušlavci. Speleofon krči. Ukrajinci su vani. Na lošem hrvatskom nas obavještavaju:

- Jurij i Jurij vani. Za pola sata cesta, netko kupi
- Super dečki, evo Tvrtko će vas pokupiti.

Alen je odlučio. Ne bunim se. Mogu sjesti u auto. Ionako sam za ništa pametno. Prije par sati sam s Anom i Anelom izašao iz Lukine jame, nakon višesatnog penjanja, uživanja i istovremene kalvarije. Mišići se hlade i stežu. Biti će lagane upale, sutra. I pojas je ostavio traga, na ramenima. Liječim sve sa starim speleološkim receptom – pivom u sebe. Bili smo gotovo punih pet dana dolje. U Lukinoj. Zadatak nam je bio prikupljati faunu: kukce, pauke, rakove, pijavice i sve ostalo živo. Definitivno jedno od najluđih mjesta za to raditi. Tamo baš nitko normalan ne živi. Osim frikova koje je evolucija dobro zeznula. I nas. Speleologa. Valjda smo dobro obavili naš zadatak, masu smo fotografirali, nešto manje skupili faune, ali pijavice su tu. Tri komada. Bančo je zadovoljan. Onda sam i ja. Sjedam u auto i idem pokupiti legende. Nisu normalni ti Ukrajinci, za sedam sati su izletjeli vani, s dubine od 980 metara. I to s ronilačkom opremom u transportnim vrećama. Teškom ronilačkom opremom. Parkiram auto na proširenom dijelu makadama i čekam. Čujem glasove, već su se i spustili šumskim putem. Smiju se, veseli su...ili ne. Čini mi se da smijeh graniči s ludilom. Dolaze do mene i vidim luđačke, ispijene poglede i lica razvučena u grotesknu grimasu. Jurij mi baca transportnu vreću i nešto mrmlja na ukrajinskom. Hvatam je i jedva je zadržavam da ne udari u tlo. Isuse Bože, koliko to ima kila? Teško je dižem i stavljam u auto. Ovi luđaci su svaki po dvije(tonske) transportne izvukli van! Za samo sedam sati!

Mi smo budale, idioti, zašto to raditi!

Zato što budala!

Nakon reda psovki slijedi red luđačkog smijeha, pa psovke pa smijeh i tako do logora. A

tamo, uz vatru i pivu, sve traume jame nestaju, a osjećaj neopisivog zadovoljstva i zajedništva samo raste.

Subota, kasno popodne. Mjesto radnje Jamski sustav Lukina jama – Trojama. Dubina 980 metara. Treći bivak.

- Cure, očemo više krenuti, pa cili dan se spremamo!

- Evo Tvrtko, krećemo za 15 minuta.

- Znači pola sata do sat. Idem još jedan krug po dvorani, prevrtati kamenje.

Već tri dana to radimo, prevrćemo kame-nje, detaljno pregledavano stijene ove dvorane, fotografiramo i sakupljamo životinje. Nema ih puno. Životinja. Nalazim treći primjerak pijavice, možda nove vrste? Vidjeti ćemo...I eto, cure su konačno spreme i krećemo prema vani. Svima nam je ovo novo iskustvo, ispenjati se s gotovo tisuću metara dubine. Bit će zabavno. Moram si tako govoriti, jer će vjerojatno biti sve, osim zabavno... Drugi bivak je iznenađujuće blizu. Okrijepa slijedi. I traje. Kuhamo čaj za čajem. I nikako dalje. Idemo spavati ovdje, netko kaže. Gledam nas u oči, svi smo svjesni što nas čeka, gotovo petsto metara vertikalne. Do prvog bivka. U subotu navečer. U kolovozu. Normalni ljudi se sada vraćaju s kupanja, tuširaju, šminkaju (pa čak i muški u ovo ludo vrijeme), idu u grad, u disko, piju i zabavljaju se. Ali ne, nama to nije »in«, mi volimo biti na 4 stupnja, promrzli i gladni. Uvijek Kontra. Krenuli smo. Oko devet, deset navečer. Nije važno. Ako je negdje vrijeme relativno, onda je to u jami. Oko tri ujutro stižemo na bivak jedan. Tamo nas dočekuje Mrci, kuha juhu iz vrećice za nas.

- Kad sam vas čuo, odmah sam krenuo s kuhanjem, moram vam vratiti na savršenom gostoprinstvu u Trećem Bivku.

Da, tamo smo uz naše biološke zadatke, pokušali dočekati svaku ekipu sa toplim pićem i hranom...a bilo je ekipa, puno. Onih koji idu na dno po opremu...onih koji idu s 980 s opremom van. Pijemo juhu i ubacujemo se u vreće, pa u šator. Nas četvero. U mali šator za dvoje. Spavali smo...nikako. Buđenje...užasno je hladno. Mrci

prvi kreće. Pokušavam nešto pojesti ali ne mogu gutati. Još samo 320 metara. I vani sam. Do nedavno mi je i sto bilo puno. Sve je tako relativno u Lukinoj jami...

Srijeda, kasno popodne. Konačno na ulazu u Trojama. Dva dana »čilanja«, dir do Malog Rajinca, šetnja do Rossie i pive u domu na Zavižanu su iza mene. Cijelo to vrijeme sam osjećao adrenalin. Sama misao na Jamu, sami pogled na nacrt i osjećaj gušta i uzbuđenosti su tu. Godinama sanjam ovaj dan. Doslovno sanjam. Prvi sam spreman. Ana izgleda loše, nije spavala noć prije. Anđeli su crijeva popustila, ona je već četvrta ili peta žrtva proljeva u logoru. Ekipa za pet. Ili za dva. Nije bitno. Nikad nisam bio Prva Liga Hrvatske Speleologije. Ne mogu svi biti Messi, Ronaldo ili Maradonna. Netko mora igrati i u Drugoj ili Trećoj Ligi. Inače bi bilo dosadno. Mi ćemo onako kako najbolje znamo, pomalo. I krećemo, konačno. Redaju se spit za spitom, ovo mi je već poznati dio jame iz jedne od predekspedicija. Cure me prate. Jednom kad se spojiš s konopom i počneš kliziti, sve drugo postaje tako nevažno. Samo ti, spravice za spuštanje, spitovi i ekipa.

- Može dalje!

- OK, super, idem!

U menadru susrećemo Sinišu i Teslu, lica im odaju umor ali i zadovoljstvo. Još malo pa njihova avantura završava, a naša je tek počela. Ne zadržavamo se na prvom bivku, odmah letimo dolje. I tada su započele te nepregledne vertikalne za vertikalama, naporno ti se i spuštati, a o penjanju vani niti ne razmišljam. Uzeli smo malu pauzu na jednoj od rijetkih polica. Čujemo glasove. Ili je to samo zvuk vode? Ne, ipak su to glasovi, pa bivak dva je blizu! Tamo nas čekaju Špale, Berni i Deda, nude nam topli čaj s cedevitom. Savršena okrepa pićem koje jedino prija u velikim dubinama krša. Morate dolje, požuruju nas, Bivak Tri je savršen! Odlična motivacija i već smo na konopu i žurimo dalje. Cure su odletje. I ja ubrzavam tempo, ali vertikalne se samo prostire u dubinu, nema im kraja. I onda, u trenutku, upadam bočno u ogromnu dvoranu! Naježio sam se, ovo je jedan od trenutaka koje pamtiš zauvijek! Neopisivo, jednostavno te priroda u ovoj dubini ostavi bez riječi. Prostor dimenzija gotovo sto puta sto metara, katedrala u srcu Velebita! Dvadesetak metara ispod mene su dva Steinberg bivka i jedan šator, hrpa ekipe, buka, smijeh, veselje. Treći bivak. Samoprovana Monarhija. Skidam se s konopa i odlazim prema svjetlosti. Osjećam se čudno a opet nekako poznato...sretan sam i smiren...osjećam se kao... kao da sam došao kući.

Tvrtko Dražina

Prijateljima iz Lukine jame

Glory days! bile su Bančerkove riječi zadnji dan ekspedicije...

Već dugo razmišljam da napišem nekakav tekst o mojem subjektivnom doživljaju ekspedicije Lukina jama 2013-sifon, pa evo..

Obično kada se pogleda nekakav pustolovni, ratni, avanturistički američki fim u kojem uvijek forsiraju neke klišejezirane vrijednosti kao što su moral, dostojanstvo, prijateljstvo, ljubav, snaga volje, borba ...onda komentiramo da film nije bio loš, ali su sve pokvarili sladunjavim trivijalnostima koje opet ponavljaju bez mašte iz filma u film i kojih smo svi već odavno siti. Pa prerasli smo to! To vjeruju jedino djeca, realnost je drugačija!

Međutim kad je nešto slično stvarnost, a Lukina jama 2013 je bila stvarnost, onda me uz to upravo vežu ti otrcani klišeji. Teško je opisati atmosferu koja je tamo vladala ta 3 tjedna. Ljudi su se pojavljivali od svuda, speleološki anonimusi koji su pomicali granice...otrcano zar ne...ali je bilo upravo tako.

Veliki trud svakog pojedinca, koji je davao od sebe više nego ikada, izlazio doslovno zelen iz jame od iscrpljenosti, a sa osmjehom na licu.

Nikada nije bilo niti jedne grube riječi, samo smijeh, zafrkancija, prijateljska provokacija uz »malo« seksualnih aluzija uz vatru, gitaru, pjesmu...i tako od baznog logora duž telefonske žice na ulaz, pa na 350 m... dalje do 780... do 980 i do dna.

Petra Kovač Konrad, ronila u Lukinoj jami

Maco... što večeras imaš na sebi? Standardni poziv na speleofon...

Vedran i ja smo se opterećivali sa time da ekipa ne doživi ronjenje kao neki naš hir kojem se mora udovoljiti, da se ne osjećaju loše jer rade teško za samo dvoje ljudi koji će istraživati, međutim kada sam vidjela koliko uživaju u međusobnom druženju i da je transport opreme gotovo »usputna« stavka znala sam da je ekspedicija uspjela.

Vođa ekspedicije Branko Jalžić sa speleoronicima Petrom Kovač Konrad i sinom Vedranom Jalžićem

Vedran Jalžić, ronio u Lukinoj jami

Definitivno do sada jedan od najvećih trenutaka u mojem životu bio je doček ljudi nakon izlaska iz jame...sladunjava američka melodrama nije ništa prema tome! Mislim da je nešto jedinstveno osjetiti podršku i prijateljstvo toliko ljudi odjednom. Suze su frcale na sve strane!

Kada je ekspedicija završila i kada sam se vratila kući, idući dan pala sam u depresiju. Jednostavno sam se osjećala kao da je nešto nestalo, ne snalaziš se u »stvarnom« svijetu...gdje su svi ti predivni ljudi koji su samnom bili sve to vrijeme?

Nije nestalo... ostalo je u svakom od nas i mi i dalje imamo jedni druge... Glory days!

Ovaj tekst je za sve prijatelje koji su bili u Lukinoj jami i za one koji su nas podržavali i vjerovali da mi to možemo! Puno vam hvala! Hvala i generalu Banči koji je pokrenuo cijelu priču i bio naš duhovni vođa, tehničkom uredniku Alenu Kirinu-Galonu koji (ni)je spavao noćima kraj speleofona i slušao beskonačna trabunjanja o opremi i nepojedenim konzervama gulaša i našoj tajnici, glasu razuma, Tamari Mihoci na strpljenju za razularenu bagru (oni bi da im se na 980 »dostavi« nešto za umak!).

Petra Kovač Konrad

The »Lukina jama – sifon 2013« Expedition

The Lukina jama – sifon 2013 expedition took place from the 2nd to the 25th of August 2013, and it was one of the most demanding expeditions in the world.

The expedition was organized by the SK Željezničar and co-organized by the association Breganja, the Northern Velebit National Park, the Zagreb Speleological Federation, the Croatian Biospeleological Society, the Croatian Speleological Federation, the Speleological Committee of the Croatian Mountaineering Association, and the Istrian Speleological Federation. The Croatian president Ivo Josipović and the mayor of Zagreb Milan Bandić sponsored the expedition. The organization and preparations for the expedition started in the beginning of 2012. The leader of the expedition was Branko Jalžić, the base camp manager and the coordinator of the explorations was Alen Kirin and the secretary of the expedition was Tamara Mihoci.

The base camp was near the forestry house in Lomska duliba and another camp was located at the entrance to the Trojama pit cave because the snow and ice in Lukina jama pit cave blocked the passage to the cave system. The first underground bivouac was at the depth of -320 m, the second at the depth of -780 m, the third at the -980 m, and the last was at the bottom, at the depth of -1371 m, next to the sump. Petra Kovač Konrad and Vedran Jalžić dived in the sump. They passed the length of 200 m and the depth of 60 m, reaching the record depth of 1431 m.

125 people were in the camp, 91 speleologists entered the pit and 46 of them went to the bottom. Members of 21 Croatian and 10 foreign speleological associations participated in the expedition. The new biospeleological explorations, microclimatic measurements and hydrogeological and geological samplings were carried out, and the photo and video documentations were made. The expedition received the financial and material aid from 46 different institutions, companies and individuals and the organizers are thankful for their contribution.

Petra Kovač Konrad gave special thanks to all the participants of the expedition in her inspired preface. Young biospeleologist Tvrtko Dražina described his three distinct experiences.

Croatian Mountaineering Association declared that this expedition was the biggest mountaineering success of the year, and that Petra and Vedran were the most successful members of the Association.